

B. 16.

Becsület csorbitására nem alkalmas, ezért rágalmazást nem valósít meg a fizetési kötelezettség teljesítésével elmaradt tulajdonostársak közüzemi díjtartozások összegszerű megjelölését is tartalmazó névjegyzékének a társasház lépcsőházában történő, a jogkövetkeztetésekre is figyelemfelhívást tartalmazó kifüggesztése [1978. évi IV. törvény 179. § (1) bek., (2) bek. b) pont].

A városi bíróság a 2011. június 1. napján kihirdetett ítéletével a terheltet felmentette az ellene 8 rb. folytatólagosan elkövetett rágalmazás vétsége [Btk. 179. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont] miatt emelt vád alól.

A magánvádlók fellebbezése alapján eljárva a megyei bíróság a 2011. december 20-án meghozott ítéletével az elsőfokú határozatot annyiban változtatta meg, hogy mellőzte a magánvádlók bűnügyi költség megfizetésére kötelezését.

Az elsőfokú ítélettel megállapított - és a másodfokú bíróság által kiegészített - tényállás lényege a következő.

A terhelt a D. R. Kft. ügyvezetője. 2009. évben a Kft. egy társasház üzemeltetője volt. A magánvádlók a társasházban lakástulajdonosok.

A kft. és a magánvádlók között - az üzemeltetés kapcsán - elszámolási vita keletkezett.

A terhelt aláíróként saját és cége nevét feltüntetve, különböző időpontokban „Tájékoztató” címmel a következő iratokat juttatta el a társasház valamennyi lakójához, és azokat kifüggesztette a társasház több lépcsőházában is.

A 2009. április 3-i keltezésű, aznap eljuttatott és kifüggesztett Tájékoztató szövege:

„A társasház biztonságos üzemeltethetősége érdekében tájékoztatásul közöljük a Tisztelt Lakótársakkal a FIZETÉST MEGTAGADÓ, tartósan vagy jelentős összeggel TARTOZÓ LAKÓK NÉVSORÁT,

összes üzemeltetési tartozását és februári fűtődíját.

Kérjük a Tisztelt Lakókat, legyenek segítségünkre, és tegyenek meg mindent annak érdekében, hogy a fizetést megtagadó lakótársakat fizetésre bírják.

Ismételten felhívom a Tisztelt Lakók figyelmét, hogy a házat továbbra is a kikapcsolás veszélye fenyegeti!

Tájékoztatatom a Tisztelt Lakókat arról is, hogy a cégünk a mai naptól nem garantálja a folyamatos és zavartalan szolgáltatást!

Felhívom a Tisztelt Lakók figyelmét, hogy az a tény, hogy egyesek vélt vagy valós sérelmeik miatt nem fizetnek azért, mert állítólag pert kezdeményeztek a többi tulajdonos ellen, nem mentesíti egyiküket sem az alól, hogy a társasház fenntartásához és működtetéséhez szükséges költségeket megfizessék.”

A szöveges Tájékoztató mellett lévő táblázat összesen 17 lakó nevét tartalmazta a lakás és az esedékes tartozás összegének megjelölésével.

A 2009. május 22-i keltezésű, aznap vagy másnap eljuttatott, kifüggesztett Tájékoztató szövege:

„Ismételten felhívom a Tisztelt Lakók figyelmét, hogy cégünk többszöri figyelmeztetése ellenére a lakótársak jelentős tartozása miatt a HÁZAT TOVÁBBRA IS A KIKAPCSOLÁS VESZÉLYE fenyegeti.

A társasház biztonságos üzemeltethetősége érdekében tájékoztatásul közöljük a Tisztelt Lakótársakkal a fizetést megtagadó, tartósan vagy jelentős összeggel tartozó lakók névsorát, összes üzemeltetési tartozását.

A fenti táblázat nem teljes, mert abban nem szerepeltettük azoknak a lakóknak a nevét, akiknek ugyan tartozása áll fenn, de fizetési készségüket jelezték felénk és részletfizetést kértek. Ezen összeg: 9 586 996 forint.

A lakók tartozása összesen 19 393 566 forint.

A fenti táblázatot minden héten a befizetések alapján aktualizálni fogjuk.”

A szöveges Tájékoztató mellett lévő táblázat összesen 28 lakó

nevét tartalmazta az esedékes tartozás összegének megjelölésével.

A 2009. június 8-i keltezésű, 2009. június 8-10. között eljuttatott, kifüggesztett Tájékoztató tartalma:

- táblázat, ami összesen 30 lakó nevét tartalmazta a lakás, a telefonszám és az esedékes tartozás összegének megjelölésével; továbbá

- „Akiknek tartozása áll fenn, de fizetési készségüket jelezték felénk:” bevezető szöveggel összesen 23 lakó nevének feltüntetésével; végül

- „A fenti táblázatot minden héten a befizetések alapján aktualizálni fogjuk.” szövegrész.

Mindhárom Tájékoztató mellett lévő táblázat a tartozással rendelkezők között feltüntette a magánvádlók nevét, akik a terhelttel szemben rágalmazás miatt feljelentést tettek és magánindítványt terjesztettek elő. Közülük egy személy a feljelentését visszavonta, egy másik pedig a vádat elejtette.

Az elsőfokú bíróság jogi értékelése szerint a Tájékoztatókban közölt tények, kijelentések a lakóközösség tagjainak tájékoztatását, figyelemfelhívását szolgálták. Nem tartalmaznak olyan tényállításokat, melyek a magánvádlókra nézve objektíve becsületsértők, és nem gyalázkodók.

Ehhez képest a rágalmazás nem tényállásszerű, a vád szerinti cselekmény nem bűncselekmény.

A másodfokú bíróság ezzel a jogi értékeléssel egyetértett. Ezen túlmenően kifejtette, hogy az ügyben valójában adatvédelmi problémáról lehet szó, ami azonban kívül esik a magánvádas büntetőeljárás körén.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen, 2012. június 20-án a magánvádló, jogi képviselőjük útján a terhelt terhére - a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontját megjelölve - felülvizsgálati indítványt terjesztettek elő a felmentés miatt.

A felülvizsgálati indítvány szerint a „Tájékoztatók” szegyenlisták, amelyek alkalmasak voltak arra, hogy a magánvádlók

személyére nézve az adott körülmények között másban negatív értékítéletet alakítsanak ki. Általános közfelfogás, hogy nem tekinthető becsületes embernek, aki az igénybe vett szolgáltatásért tudatosan nem fizeti meg az ellenértéket, ilyen emberre adott esetben a bűncselekmény gyanúja is vetülhet.

Az ügy vádlottja és a magánvádlók között a kft. számlázási gyakorlata miatt elszámolási vita volt, a lakók egy csoportjának keresetére polgári peres eljárás indult, ami jelenleg is tart.

A Kúria az ügyben a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott; melyen a magánvádlók jogi képviselője a felülvizsgálati indítvánnyal egyező, a védő pedig azzal ellentétes tartalommal szólalt fel.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős ítélettel szembeni jogi - és nem pedig ténybeli - kifogás lehetőségét biztosítja. A Be. 423. §-a (1) bekezdése alapján felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ami a felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható; felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak nincs helye [Be. 419. § (1) bekezdés, 388. § (2) bekezdés]. A jogkövetkeztetések - így a felmentő rendelkezés - helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

A Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja alapján felülvizsgálati ok, ha a terhelt felmentésére a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor; s emiatt a magánvádló jogosult a jogerős ügydöntő határozat közlésétől számított 6 hónapon belül felülvizsgálati indítvány előterjesztésére [Be. 417. § (1) bekezdés I. pont b) alpont, 418. § (1) bekezdés].

A felülvizsgálati indítvány joghatályos, azonban az eljárt bíróság nem sértett büntető anyagi jogszabályt, amikor a terheltet felmentette, és a felmentés jogcíme is törvényes.

Előrebocsátja a Kúria, hogy az irányadó tényállás a magánindítvány előterjesztése joghatályosságára utaláson túlmenően

nem tartalmazza az előterjesztés konkrét időpontját. Nem jelenti azonban a felülvizsgálati eljárásban előírt tényálláshoz kötöttség sérelmét, ha a magánindítvány joghatályossága vonatkozásában alapul veszi az egyes eljárási cselekmények megtörténtének iratokban meglévő időpontját [BH 2005.163.].

Az iratokból kitűnően 2009. április 30-án érkezett a városi bírósághoz a magánvádlók feljelentése. Ebben a terhelt 2009. április 3-i keltezésű Tájékoztatójának tartalmát, illetve annak közzétételét sérelmezték és vele szemben magánindítványt is előterjesztettek.

Magánvádas eljárásban valójában nem a magánindítvány, hanem az a feljelentés a vád [Be. 497. § (1) bekezdés], ami tartalmazza a magánindítványt [Btk. 31. §, Be. 173. §] és egyben eleget tesz a törvényes vád követelményének [Be. 2. § (2) bekezdés].

A feljelentés tartalma eleget tett a vád alanyi és tárgyi meghatározottsága és személyre konkretizáltsága törvényi követelményének.

Ehhez képest – tehát a magánvádlók 2009. április 30-án bírósághoz érkezett feljelentése alapján – fennállt a büntetőeljárás megindításának a vád törvényességéhez kötött eljárási [Be. 2. § (2) bek.] és a magánindítvány meglétéhez kötött anyagi jogi [Btk. 31. § (1) bek., 183. § (1) bek.] feltétele. A magánvádlók magánindítványa valóban joghatályos.

A Btk. 179. § (1) bekezdése alapján rágalalmazást követ el, aki valakiről, más előtt, a becsület csorbítására alkalmas tény állít vagy híresztel, vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezést használ.

A bűncselekmény jogi tárgya a személyiségi jogok részét képező becsület; ezáltal büntetőjogi védelmet élvez a társadalmi megbecsülés és az emberi méltóság.

Elkövetési magatartása pedig a becsület csorbítására alkalmas tény állítása, híresztelés, ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezés használata.

A társadalmi megbecsülés a személyről kialakult kedvező megítélés, a személy tulajdonságának, magatartásának környezetében meglévő elismertsége.

A méltóság az embert adottságától függetlenül megillető bánásmód igénye.

- „A méltóság az emberi élettel eleve együtt járó minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, s ezért minden emberre nézve egyenlő.” [64/1991. (XII. 17.) AB hat. indokolás D/2/b) pontja]

- „Az Alkotmány 54. § (1) bekezdésében deklarált méltósághoz való jog egyik funkciója az egyenlőség biztosítása.” [34/1992. (VI. 1.) AB hat. indokolás III/4/3. pontja; vö.: Alaptörvény (2011. április 25.) Szabadság és Felelősség Részének II. cikke]

Tény fogalma alá tartozik valamely, a múltban bekövetkezett vagy a jelenben (a megnyilatkozáskor) tartó cselekmény (cselekedet, magatartás), történés (jelenség, esemény), továbbá állapot (így az ember múltban fennállt, vagy jelenben fennálló tudatállapota is) [BH 1994.171.].

Tényállítást olyan megnyilatkozás, melynek tartalma múltban bekövetkezett vagy jelenben tartó cselekmény, történés, állapot. Jövőbeni cselekményre, történésre, állapotra vonatkozó megnyilatkozás nem tényállítást, hanem feltételezés; nem rágalmazás, hanem legfeljebb becsületsértés alapja lehet.

A tényállításnak - törvényi tényállás szerint - „valakiről” kell megtörténnie. Ehhez képest a rágalmazás megvalósulásához szükséges tényállításon olyan - a sértett magatartását egyedileg felismerhetően meghatározó - nyilatkozatot, kijelentést kell érteni, aminek tartalma valamely múltban megtörtént, vagy jelenben történő esemény, jelenség, állapot [BH 2009.135.].

A becsület csorbítására alkalmasság objektív ismérv. Objektíve, a társadalomban kialakult általános megítélés, az általános erkölcsi és közfelfogás figyelembevételével kell eldönteni, hogy az adott tény állítása, híresztelése alkalmas-e a becsület

csorbítására.

Nem a passzív alany, a sértett egyéni megítélése, szubjektív értékítélete, esetleges érzékenysége alapján kell megítélni, hogy a tényállítás, híresztelés alkalmas-e a becsület csorbítására [BH 2001.462.]. A törvény bár az adott sértett személyét, illetve becsületét védi, azonban nem az adott sértett szubjektív becsületérzéséhez kötötte, mérten.

Általában becsület csorbítására alkalmas olyan tény állítása, híresztelése, ami valósága esetén büntető-, szabálysértési vagy fegyelmi eljárás megindításának alapjául szolgálhat a sértett ellen. Becsület csorbítására alkalmas olyan tény állítása, híresztelése is, ami az emberi méltóságot támadja, vagy alkalmas arra, hogy a sértettől, tulajdonságairól, magatartásáról a környezetében kialakult kedvező társadalmi megítélést, az elismertségét kedvezőtlen, negatív irányba befolyásolja [BH 2007.4.].

A jelen ügyben kifogásolt, közzétett 2009. április 3-i keltezésű Tájékoztató számos tényállítást tartalmaz, azonban – amint azt az eljáró bíróság helyesen megállapította – azok egyike sem alkalmas becsületcsorbításra.

A Tájékoztató olyan történésről ad számot, aminek a Tájékoztató készítője nem csupán észlelője, hanem érintettje is. Az adott történet a lakóházat üzemeltető és az üzemeltetést igénybe vevő lakók közötti elszámolás konkrét állásáról számadás. Ehhez képest a Tájékoztató valójában a polgári jogi kötelelem egyik oldalán álló általi igény közlése a másik fél felé.

A már kifejtettek értelmében a becsület csorbítására általában alkalmas az olyan tény állítása, híresztelése, ami valósága esetén büntető, szabálysértési vagy fegyelmi eljárás megindításának alapjául szolgálhat a sértett ellen.

Ettől különbözik azonban a polgári jogi kötelemből származó igény, illetve annak érvényesítése, amihez – értelemszerűen – nem olyan társadalmi megítélés kapcsolódik, mint fegyelmi,

szabálysértési, vagy büntetőügyhöz. Ennek nyilvánvaló indoka a polgári jogi kötelem természete.

Önmagában a tartozásnak, a tartozás megkérdőjelezésének és az ebből fakadó nem fizetésnek a ténye – szemben a felülvizsgálati indítvány álláspontjával – nem alkalmas becsületcsorbításra. Különösen nem azok előtt, akik szintén a társasház lakói, ekként a társasházi döntéshozatal részesei.

Ellenkező esetben büntetőjogilag is eleve védett lenne egy polgári jogi kötelem teljesítési szakasza, vagyis az elszámolás mikéntje.

Nyilvánvaló azonban, hogy mindez csak olyan tartalmú tényközlések esetében helytálló, amelyek csupán magatartás leírásai, nem gyalázkodók és egyike sem vonatkozik személyes képességre, tulajdonságra.

Észlelt történés tényszerű leírása becsületcsorbításra nem alkalmas, különben a büntetőjog magának az észlelésnek – tehát a következménynek – állítana gátat.

Következésképpen a kifogásolt cselekmény nem tényállásszerű és ezért nem bűncselekmény.

Ekként a Kúria – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles – a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Bfv.III.973/2012.)